

ቀን-መስከረም 23 ቀን 2010 ዓ.ም

ዳኞች:- ዳኝ መላኩ

ብርሃኑ አመነው

በዕውቀት በላይ

ኃይሉ ነጋሽ

እትመት አሰፋ

አመልካች:- አቶ አበበ ተፈራ አለሙ

ተጠሪ:- የፌዴራል ጠቅላይ ዐ/ሕግ

መዝገቡ ተመርምሮ የሚከተለው ፍርድ ተሰጥቷል።

ፍርድ

ጉዳዩ ወንጀል ሲሆን የተጀመረው በፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ተጠሪ በአመልካች ላይ በመሠረተው ክስ መነሻነት ነው። አመልካች ላይ ቀርበው የነበሩት ሁለት ክሶች ሲሆኑ የ1ኛ ክስ ይዘት፡- በወንጀል ሕግ አንቀጽ 543(3) ላይ የተመለከተውን በመተላለፍ የሙያ ግዴታውን በመተላለፍ ሚች አያን ገባቤን ወደ ተከራየበት ቤት በመውሰድ በባለሙያ ብቻ የሚሰጠው ዲያኬፖም እና ትራማ ዶ የሚባሉትን አደንዛዥ መድሃኒቶችን እራሱ በመርፌ በመውጋት ብልቷን ከሰፋት በኋላ በተወጋችው መድሃኒት የተነሳ የመተንፈስ ችግር ተከስቶ የሞተች በመሆኑ በፈጸመው በቸልተኝነት ሰው መግደል ወንጀል ተከሷል የሚል ነው። የ2ኛ ክስ ይዘት ደግሞ በወንጀል ሕግ ቁጥር 566(1) የተመለከተውን በመተላለፍ በ1ኛ ክስ ላይ በተገለጸው ጊዜና ቦታ የሚች አያን ገባቤን ብልት የሰፋ በመሆኑ የሴት ልጅ ብልት የመስፋት ወንጀል ተከሷል የሚል ነው።

በስር ፍ/ቤት አመልካች የእምነት ክህደት ቃል ሲጠየቅ ድርጊቱን መፈጸሙን አምኖ ጥፋተኝነቱን በማረጋገጥ አፈጻጸሙን በዝርዝር ሲያስረዳ ሚያዚያ 21 ቀን 2007 ዓ.ም ማታ ከሚች ጋር አብረን አድረናል። ቀን ሥራዬን አጠናቅቄ ለመወጣት ስል ሚች ቀደም የፍቅር ጓደኛዬ ስለነበረች በመማጸን እጮኛዬ ከወጭ ይመጣል፤ በባህሉ ብልቴን ተሰፍቶ ካላገኘኝ ለቤተሰቤም ለእኔም ወርደት ይሆንብኛል፤ አግብቶኝ ወጭ ሀገር የመሄድ አጋጣሚው ያመልጠኛል በማለቷ ለድርጊቱ የሚያስፈልጉ ቁሶችን በመያዝ ወደ ቤት ሄጃለሁ። የአክሲዮን ቤት ገብተን ክፍል ተሰጥቶን አድረናል። ከዚያም ጧት ላይ ብልቷን ሰፍቼ ካጠናቀቅኩ በኋላ ሚች ሕይወቷ አልፏል። ስለሆነም ጥፋተኛ ነኝ በማለቱ የስር ፍ/ቤት አመልካች በሰጠው የእምነት ቃል መሠረት የወንጀል ሕግ ቁጥር 543(3) እና 566(1) የተመለከቱትን ድንጋጌዎች በመተላለፍ በሁለቱም ክሶች ጥፋተኛ በማድረግ አመልካች በ10 ዓመት ጽኑ እስራት እንዲቀጣ ወስኗል። አመልካች በወሳኔው ቅር ተሰኝቶ ያቀረበውን ይግባኝ የተመለከተው ፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት የስር ፍ/ቤትን የጥፋተኝነትና የቅጣት ወሳኔ በማጽናት ወስኗል። አመልካች የሰበር አቤቱታ ያቀረቡት ይህንኑ ወሳኔ በመቃወም ለማስቀየር ነው።

አመልካች ያቀረቡት የሰበር አቤቱታ ይዘት፡- ድርጊቱን ስፈጽም ሁለት የወንጀል ድርጊቶችን ለመፈጸም አቅጂ የፈጸምኩት የወንጀል ድርጊት አይደለም። ሚችን ብልቷን ስሰፋ የሕመም ስሜት እንዳይሰማት በክሱ ላይ የተገለጹትን መድሃኒቶችን ልሰጣት ችያለሁ። በወ/ሕ/ቁ 61(1) በአንድ መብት ላይ የሚደረግ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ የተቀላቀሉ የወንጀል ድርጊቶች የተደረጉት በአንድ የወንጀል ማድረግ ሀሳብ ወይም ቸልተኝነት ሲሆን እና ድርጊቱም በአንድ ድንጋጌ ስር የሚሸፈኑ ሲሆን አድራጊው ተመሳሳይ ባህሪ ባላቸው በሁለት ወይም ከሁለት በበለጠ ተደራራቢ የቅጣት ድንጋጌዎች አይቀጣም በማለት ደንግጓል። ስለሆነም በአንድ የወንጀል ማድረግ ቸልተኝነት የተፈጸመ በመሆኑ ድርጊቶቹም በአንድ የወንጀል ድንጋጌ ስር የሚሸፈኑ በመሆኑ የስር ፍ/ቤት ያቀረብኩትን መቃወሚያ ወድቅ ማድረጉም ሆነ ይግባኝ ሰሚው ፍ/ቤት ወሳኔውን ማጽናቱ መሰረታዊ የሕግ ስህተት በመሆኑ በአንድ ክስ ተጠቃልሎ ስህተቱ ይታረምልኝ።

የስር ፍ/ቤት የ1ኛ ክስ ደረጃና እርከን ሲያወጣ ደረጃ 2 እርከን 25 ስር ያሳረፈው ማደገዝዣ መድሃኒት መስጠት እና ህክምናውን ለመስጠት ባልተፈቀደ የግል መኖሪያ ቤት በማድረጉ ሁለት የድንጋጌው ፍሬ ነገሮች ተሟልተዋል በማለት ነው። እነዚህ ፍሬ

ነገሮች እንደሁለት የሚወሰዱ ሳይሆን በድንጋጌው ስር ግልጽ የሆነ ደንብን በመተላለፍ የሚለወጥን ፍሬ ነገር ብቻ የሚያሟሉ በመሆናቸው እንደ አንድ የሚወሰዱ ናቸው። ስለሆነም በደረጃ 1 እርከን 21 ስር የሚያርፍ ይሆናል። 2ኛ ክስ በ1ኛ ክስ የሚጠቃለል ከመሆኑም በላይ ደረጃውን መካከለኛ ማለቱ ተገቢ አይደለም። በስር ፍ/ቤት ካቀረብኳቸው 6 ማቅለያ ምክንያቶች ውስጥ አንዱን ብቻ በመተወ አምስቱን የወሰደ ቢሆንም 4 እርከን ብቻ መቀነሱ ተገቢ ባለመሆኑ 5 እርከን ተቀንሶ ቅጣቱ ሊቀነስልኝ እና ሊገደብልኝ ይገባል የሚል ነው።

የአመልካች አቤቱታ ተመርምሮ የአመልካች ሃሳብ በሰጣት የማደንዘዣ መድሃኒት ስትደነገዝ ብልቷን መስፋት ከሆነ ድርጊቱ ሞት ያስከተለ ቢሆንም በድርጊት እና ሃሳብ አንጻር በሁለቱም የሕግ አንቀጾች ጥፋተኛ ተብሎ የተቀጣበት አግባብነት ለማጣራት ሲባል ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል የተባለ ሲሆን የግራ ቀኙን መልስ እና የመልስ መልስ በጽሁፍ በማቀባበል ክርክር ተደርጓል።

ተጠሪ ያቀረበው መልስ ይዘት፡- በወንጀል ሕግ አንቀጽ 60(ለ) መሠረት በአንድ ድርጊት በአንድ ጊዜ ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የሕግ ድንጋጌዎችን ያደረገ እንደሆነ ክስ በተደራራቢነት መቅረብ እንዳለበት ሕጉ ይደነግጋል። በተያዘው ጉዳይ አመልካች በአንድ ድርጊት በአንድ ጊዜ ሁለት ድንጋጌዎችን ወይም በአንድ ድርጊት ልዩ ልዩ ግዙፋዊ ወጤት የሚያስከትሉ ወንጀሎችን ያደረገ በመሆኑ በ1ኛ ክስ የወ/ሕ/አንቀጽ 543/3/ በቸልተኝነት ሰው መግደል ወንጀል እና በ2ኛ ክስ የወ/ሕ/አንቀጽ 566/1/ የሴትን ብልት መስፋት ወንጀል መከሰሱም ሆነ ጥፋተኛ ተብሎ መወሰኑ አግባብና ሕግን መሠረት ያደረገ ነው። በስር ፍ/ቤት የተሰጠው የ10 ዓመት ጽኑ እስራት የተሻሻለውን ቅጣት የቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁጥር 02/2006 መሰረት ያደረገ በመሆኑ ሊጸና ይገባል የሚል ነው። አመልካች አቤቱታውን በሚያጠናክር መልኩ የመልስ መልስ አቅርቧል።

የጉዳዩ አመጣጥ እና የክርክሩ ይዘት ከላይ የተገለጸውን የሚመስል ሲሆን የአመልካችን አቤቱታ ያስቀርባል ሲባል ከተያዘው ጭብጥ አንጻር ከስር ፍ/ቤቶች ወሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች አኳያ መርምረናል። በዚህም መሠረት ከስር ፍ/ቤት ወሳኔ ግልባጭ መርምረን እንደተረዳነው አመልካች የሚችን ብልት ለመስፋት የማደንዘዣ መድሃኒት በመስጠት በመስፋት ላይ እያለ በመድሃኒቱ የተነሳ መተንፈስ ተስኗት ሕይወቷ ማለፍ በአመልካች በራሱ የእምነት ቃል የተረጋገጠ በመሆኑ አከራካሪ አይደለም። ግራቀኙን ያከራከረው እና ጉዳዩ ለሰበር ያስቀርባል ሲባል በጭብጥነት

የተያዘው አመልካች በወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) የተመለከተውን በመተላለፍ በቸልተኝነት ሰው መግደል ወንጀል ጥፋተኛ በተባለበት ሁኔታ በ2ኛ ክስ የወ/ሕ/አንቀጽ 566(1) የተመለከተውን በመተላለፍ የሴት ልጅ ብልት በመስፋት ወንጀል ጥፋተኛ መባሉ በአግባቡ ነው ወይስ አይደለም? የሚለው ነው።

በመሠረቱ በወ/ሕ/አንቀጽ 61(1) በሕግ በተጠበቀ በአንድ መብት ላይ የሚደረጉ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑ የተቀላቀሉ የወንጀል ድርጊቶች የተደረጉት በአንድ የወንጀል ማድረግ አሳብ ወይም ቸልተኝነት ሲሆን እና ድርጊቶቹ በሙሉ በአንድ ድንጋጌ ስር የሚሸፈኑ ሲሆን አድራጊው ተመሳሳይ ባህሪ ባላቸው በሁለት ወይም ከሁለት በበለጡ ተደራራቢ የቅጣት ድንጋጌዎች አይቀጣም በማለት ተደንግጓል። ከዚህ ንዑስ አንቀጽ ድንጋጌ የምንገዘበው በአንድ የወንጀል የማድረግ ሃሳብ ወይም ቸልተኝነት የተፈጸመው የወንጀል ድርጊት በሕግ በተጠበቀ አንድ መብት ላይ በሚሆንበት ጊዜ እና ድርጊቶቹ በሙሉ በአንድ ድንጋጌ ስር መሸፈን እስከቻሉ ድረስ ፈጻሚው የሚቀጣው ድርጊቶቹ በሚሸፈኑበት በአንድ ድንጋጌ ስር እንጂ በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ተደራራቢ ወንጀሎች አለመሆኑን ነው።

በተያዘው ጉዳይ አመልካች በአንድ ወንጀል በማድረግ ሃሳብ የፈጸመው ወይም በሚች ላይ የፈጸመው የሴት ብልት መስፋት የወንጀል ድርጊት ለሚች ሞት ምክንያት ሆኗል። የሚች ሕይወት ባያልፍ ኖሮ አመልካች የወ/ሕ/አንቀጽ 566(1) የተመለከተውን በመተላለፍ በሴት ብልት በመስፋት ወንጀል ጥፋተኛ ተብሎ በተቀጣ ነበር። ሆኖም ድርጊቱ በሚች አካል ላይ ስቃይና ጉዳት ከማድረስ አልፎ ለሚች ሕይወት ማለፍ ምክንያት ሆኗል። የሚች ሕይወት ማለፍ ትልቁ ወንጀል በመሆኑ በወስጡ በሚች አካል ላይ የሚደርሰውን ስቃይና ጉዳት አጠቃልሎ የሚይዝ በመሆኑ አመልካች የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) ተላልፎ በሚች ላይ በቸልተኝነት ግድያ ፈጽሟል ተብሎ ክስ ቀርቦበት እስከተቀጣ ድረስ በትንሹ ወንጀል የወ/ሕ/አንቀጽ 566(1) የተመለከተውን ተላልፏል ተብሎ በተደራራቢ ወንጀል የሚቀጣበት የሕግ አግባብ አይኖርም። የዚህ ማጠናከሪያው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ስር የሴት ብልት መስፋቱ የጤና ችግር ወይም የአካል ጉዳት አስከትሎ እንደሆነ ቅጣቱ ከ5 ዓመት እስከ 10 ዓመት ጽኑ እስራት ሊደርስ እንደሚችል ሲደነገግ ነገር ግን የደረሰው ጉዳት ወይም ወጤት ከዚህ በላይ የሚያስቀጣ ከሆነ ተፈጻሚ የሚደረገው ትልቁን ወይም ከባዱን ቅጣት የያዘው

መሆኑን ያስገነዝበናል እንጂ በተደራራቢ ወንጀል በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ ተደራራቢ ወንጀሎች ይቀጣል አይልም። በዚህ መሠረት በ1ኛ ክስ የተጠቀሰው የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) ከ5 ዓመት እስከ 15 ዓመት ጽኑ እስራት የሚያስቀጣ በመሆኑ ትልቁን ቅጣት የያዘና በሚችል ላይ የተፈጸመውን ድርጊትና ውጤት በሙሉ የሚሸፈንበት ከመሆኑም በላይ አመልካች የተከሰሰበትና የተከራከረበት ጭምር በመሆኑ ጥፋተኛ መሆኑን የሚገባው የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) ብቻ መሆን ሲገባው በ2ኛ ክስ የወ/ሕ/አንቀጽ 566(1) የተመለከተውን ተላልፏል ተብሎ በተደራራቢ ወንጀል መቀጣቱ መሰረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል። በመሆኑ በስር ፍ/ቤት በአመልካች ላይ የተላለፈውን የጥፋተኝነት ውሳኔ ተሻሽሎ የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) የተመለከተውን በመተላለፍ በቸልተኝነት ሰው መግደል ወንጀል ብቻ ጥፋተኛ ሊባል ይገባል።

ቅጣትን በተመለከተ በተሻሻለው የቅጣት አወሳሰን መመሪያ ቁጥር 02/2006 መሠረት አመልካች ጥፋተኛ የተባለበት የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) ደረጃ የወጣለት በመሆኑና የወንጀል ማቋቋሚያ ውስጥ ግልጽ ደንብና መመሪያ በመተላለፍ የተፈጸመ በመሆኑ የተሟላው አንድ የአንቀጽ ማቋቋሚያ ፍሬ ነገር ነው። በዚህ መሰረት ደረጃ አንድ በእስራት ቅጣት እርከን 21 በገንዘብ መቀጮ እርከን 6 ላይ ያርፋል። በስር ፍ/ቤት የገንዘብ መቀጮ ያልተወሰነና ቅሬታ ያልቀረበበት በመሆኑ አልፏል። የእስራት ቅጣቱን በተመለከተ በስር ፍ/ቤት የተያዙለትን አራት የቅጣት ማቅለያዎችን እንዳለ ወስደን አራት እርከን ሲቀነስለት እርከን 17 ላይ ያርፋል። እርከን 17 ፍቅድ ስልጣኑ ከ3 ዓመት ከ3 ወር እስከ 3 ዓመት ከ11 ወር የሚያስቀጣ በመሆኑ አመልካች ለፈጸመው አድራጎት ይመጥናል ባልነው በ3 ዓመት ከ6 ወር ጽኑ እስራት ሊቀጣ ይገባል።

ሲጠቃለል በአመልካች ላይ የተሰጠው የጥፋተኝነትና ቅጣት ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ሆኖ በመገኘቱ የሚከተለው ውሳኔ ተሰጥቷል።

ወ ሳ ኔ

1. የፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ 10692 ሐምሌ 15 ቀን 2007 ዓ.ም ተሰጥቶ በፌዴራል ጠቅላይ ፍ/ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት በወ/ይ/መ/ቁ 126459 ጥቅምት 23

ቀን 2009 ዓ.ም በተሰጠ ወሳኔ የጸናው የጥፋተኝነት እና የቅጣት ወሳኔ በወ/መ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ 195(2/ለ/2) መሠረት ተሻሽሏል።

2. በስር ፍ/ቤት አመልካች የወ/ሕ/ አንቀጽ 543(3) እና 566(1) የተመለከተውን ተላልፏል ተብሎ የተሰጠው የጥፋተኝነት ወሳኔ እና የ10 ዓመት ጽኑ እስራት ቅጣት ተሻሽሎ አመልካች የወ/ሕ/አንቀጽ 543(3) የተመለከተውን በመተላለፍ ጥፋተኛ ነው ተብሎ በ3 (ሦስት) ዓመት ከ6(ስድስት) ወር ጽኑ እስራት እንዲቀጣ ተወስኗል።
3. በዚህ ወሳኔ መሠረት እንዲያስፈጽም የወሳኔው ግልባጭ አመልካች ለሚገኝበት ማረሚያ ቤት ይተላለፍ። እንዲሁም ለስር ፍ/ቤቶች ይላክ።
4. መዝገቡ ወሳኔ ያገኘ ስለሆነ ተዘግቷል። ይመለስ።

የማይነበብ አምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቅ/ሀ